

แบบจัดเก็บข้อมูลพันธุ์พืชท้องถิ่น

๑. ชื่อพืช/ชื่อสามัญ : กระเทียม

๒. ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Zingiber zerumbet* (L.) Roscoe ex Sm.

๓. ชื่อเรียกในท้องถิ่น : กระเทียมป่า กระแวน กระแวน แสมดำ เฮียงแดง

๔. ชนิดพืช : ไม้ล้มลุกอายุหลายปี

๕. ลักษณะประจำพันธุ์ : ลำต้นเทียมสูงได้ถึง ๑ เมตร มีเหง้าใต้ดิน แตกแขนงเป็นกอ เปลือกเหง้าสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในสีเหลืองอ่อน กลิ่นหอม จะแทงหน่อใหม่ช่วงฤดูฝน ใบเดี่ยว เรียงสลับในระนาบเดียวกัน รูปใบหอก กว้าง ๓-๑๐ เซนติเมตร ยาว ๑๔-๔๐ เซนติเมตร ปลายใบเรียวแหลม โคนใบสอบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ หลังใบสีเขียวเป็นมัน ท้องใบสีเขียวนวล ก้านใบสั้นมาก ยาวประมาณ ๐.๕ เซนติเมตร กาบใบเรียงตัวกันแน่น หุ้มเป็นลำต้นเทียม ดอกช่อ แบบช่อเชิงลด ก้านช่อดอกยาว ๑๔-๔๕ เซนติเมตร ตั้งตรง แทงออกมาจากเหง้าใต้ดิน ดอกทรงกระบอก กว้าง ๔-๕ เซนติเมตร ยาว ๖-๑๒ เซนติเมตร ปลายมน ใบประดับสีเขียวแล้วเปลี่ยนเป็นสีแดงเข้ม มี ๑๐-๒๕ ใบ เรียงซ้อนกันแน่นเป็นระเบียบ รูปไข่กลับกว้างหรือเกือบกลม กว้าง ๓.๐-๓.๒ ซม. ยาว ๒.๐-๒.๓ ซม. ปลายมน ขอบพับเข้าด้านใน ดอกบานสีขาวอมเหลืองไหล่ออกมาจากซอกใบประดับ โคนกลีบดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอด ยาวประมาณ ๒.๕ เซนติเมตร ปลายแยกเป็น ๓ แฉก กลีบบนรูปไข่กว้าง ๐.๙ ซม. ยาว ๑.๗ ซม. ปลายแหลม ผิวเกลี้ยง กลีบข้างรูปหอก กว้าง ๐.๕ ซม. ยาว ๑.๘ ซม. ปลายเรียวแหลม ผิวเกลี้ยง ดอกบานไม่พร้อมกัน กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นหลอด กว้าง ๐.๑-๐.๓๕ ซม. ยาว ๑.๖-๑.๗ ซม. ปลายแยกเป็น ๓ แฉก ผิวเกลี้ยง สีขาว เกสรเพศผู้ ๑ อัน อับเรณูขนาดใหญ่ โค้ง มีรยางค์ที่ปลาย กว้าง ๐.๔ ซม. ยาว ๑ ซม. ก้านชูอับเรณูสั้นมากยาว ๐.๑ ซม. เกสรเพศผู้เป็นหมันด้านข้าง ๒ อัน สีเหลืองอ่อน เกสรเพศผู้เป็นหมันอันกลาง สีเหลืองอ่อน ตรงโคนมีแต้มสีเหลืองเข้ม เกสรเพศเมีย รังไข่รูปวงรี กว้าง ๐.๓ ซม. ยาว ๐.๔ ซม. ผิวเกลี้ยง มี ๓ ช่องพลาเซนทารอบแกนร่วม ก้านชูเกสรเพศเมียยาว ๒.๕ ซม. ยอดเกสรเพศเมียรูปกรวยหรือเกือบกลม ผลแบบผลแห้งแตก รูปไข่กลับ ขนาดเล็ก ผิวเรียบ สีแดง ยาวประมาณ ๑.๕ เซนติเมตร เมล็ดรูปขอบขนาน ค่อนข้างกลม มีเยื่อหุ้มเมล็ด เป็นริ้วสีขาว เมล็ดสีดำเป็นมัน ขอบขึ้นบริเวณป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ หรือที่ขึ้นริมลำธาร หรือดินที่ร่วนซุย ออกดอกเดือนสิงหาคมถึงกันยายน ติดผลราวเดือนตุลาคม หน่ออ่อน เนื้ออ่อนในลำต้น ช่อดอกอ่อน รับประทานเป็นผักสดได้

๖. ถิ่นกำเนิด : อินเดียนำกระจายมายังทวีปเอเชียรวมถึงประเทศไทย

๗. แหล่งพันธุ์ : พบแพร่กระจายทั่วไปในป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ขอบขึ้นบริเวณดินร่วน โดยเฉพาะบริเวณที่ขึ้นข้างลำน้ำ

๘. การปลูก/การขยายพันธุ์/การดูแลรักษา : จะปลูกเป็นแปลงหรือเป็นกอก็ได้ วิธีปลูกทำได้โดยการขุดเหง้าจากกอเดิมตัดลำต้นทิ้ง นำไปปลูกลงหลุมที่เตรียมไว้ ดูแลความชุ่มชื้นและวัชพืชสม่ำเสมอ

๙. การจดทะเบียนเป็นสินค้า GI (สินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะแหล่งภูมิศาสตร์) : -

๑๐. การใช้ประโยชน์ : ตำรายาไทยใช้ เหง้า รสขมขึ้นปร่า แขน้ำดีมี แก้วร้อนใน บำรุงน้ำนม บำรุงธาตุ ผสมเหง้า
ไพล เฉาก๊วยคั้นเอาน้ำดีมี แก้วบิต ขับผายลม แก้วท้องอืดเฟ้อ ขับปัสสาวะ แก้วปวดท้อง แก้วปวดเบ่ง แน่นท้องปวด
บวม ขับเสมหะ เปื่อยอาหาร เหง้ากระเทียมนำมาหมกไฟฝนกับน้ำปูนใสรับประทาน แก้วบิตปวดเบ่ง แก้วเสมหะเป็นพิษ
แก้วแน่นหน้าอก กล่อมอาเจม ขับน้ำย่อยให้ลงสู่ลำไส้ แก้วจุกเสียด ราก รสขมขึ้นเล็กน้อย แก้วใช้ตัวเย็น ใบ รสขมขึ้น
เล็กน้อย ขับลม ขับเลือดเสียในมดลูก ขับน้ำคาวปลา ดอก รสขมขึ้น แก้วผอมเหลือง แก้วใช้เรื้อรัง ใช้ตัวเย็น ใช้
จับสั้น เกสร รสเผื่อนปร่า แก้วลม บำรุงธาตุ ต้น รสขมขึ้น ทำให้เจริญอาหาร แก้วใช้

๑๑. เอกสารอ้างอิง :

ฐานข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. **กระเทือ**. เข้าถึงได้จาก

<http://www.phargarden.com/main.php?action=viewpage&pid=๒๐๐>

๑๒. ภาพประกอบ :

ข้อมูลโดย : ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านแมลงเศรษฐกิจจังหวัดชุมพร

ที่อยู่ : ๒๒/๑ ม.๖ ต.ขุนกระโทก อ.เมือง จ.ชุมพร

เว็บไซต์ : <http://www.aopdb๐๓.doe.go.th>